

Területi Statisztika

Közzététel: 2023. július 24.

A tanulmány címe:

A külföldi állampolgárok/turisták viktimizációjának térbeli sajátosságai Budapesten, 2017–2021

Szerzők:

Mátyás Szabolcs–Kaszás Nikoletta–Keller Krisztina

<https://doi.org/10.15196/TS630401>

Az alábbi feltételek érvényesek minden, a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) Területi Statisztika c. folyóiratában (a továbbiakban: Folyóirat) megjelenő tanulmányra. Felhasználó a tanulmány, vagy annak részei felhasználásával egyidejűleg tudomásul veszi a jelen dokumentumban foglalt felhasználási feltételeket, és azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el. Tudomásul veszi, hogy a jelen feltételek megszegéséből eredő valamennyi kárért felelősséggel tartozik.

- 1) A jogszabályi tartalom kivételével a tanulmányok a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Sztj.) szerint szerzői műnek minősülnek. A szerzői jog jogosultja a KSH.
- 2) A KSH földrajzi és időbeli korlátozás nélküli, nem kizárólagos, nem átadható, térítésmentes felhasználási jogot biztosít a Felhasználó részére a tanulmány vonatkozásában.
- 3) A felhasználási jog keretében a Felhasználó jogosult a tanulmány:
 - a) oktatási és kutatási célú felhasználására (nyilvánosságra hozatalára és továbbítására a 4. pontban foglalt kivétellel) a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
 - b) tartalmáról összefoglaló készítésére az írott és az elektronikus médiában a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
 - c) részletének idézésére – az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző(k) megnevezésével.
- 4) A Felhasználó nem jogosult a tanulmány továbbértékesítésére, haszonszerzési célú felhasználására. Ez a korlátozás nem érinti a tanulmány felhasználásával előállított, de az Sztj. szerint önálló szerzői műnek minősülő mű ilyen célú felhasználását.
- 5) A tanulmány átdolgozása, újra publikálása tilos.
- 6) A 3. a)–c.) pontban foglaltak alapján a Folyóiratot és a szerző(ke)t az alábbiak szerint kell feltüntetni:

„Forrás: Területi Statisztika c. folyóirat 63. évfolyam 4. számában megjelent, Mátyás Szabolcs–Kaszás Nikoletta–Keller Krisztina által írt, A külföldi állampolgárok/turisták viktimizációjának térbeli sajátosságai Budapesten, 2017–2021 c. tanulmány”

- 7) A Folyóiratban megjelenő tanulmányok kutatói véleményeket tükröznek, amelyek nem esnek szükségszerűen egybe a KSH, vagy a szerzők által képviselt intézmények hivatalos álláspontjával.

A külföldi állampolgárok/turisták viktimizációjának térbeli sajátosságai Budapesten, 2017–2021

Spatial characteristics of the victimization of foreign citizens/tourists in Budapest, 2017–2021

Mátyás, Szabolcs

Nemzeti Közszerológiai Egyetem
Rendészettudományi Kar
E-mail: matyas.szabolcs@uni-nke.hu

Kaszás, Nikoletta

Pannon Egyetem
Nagykanizsa Körforgásos
Gazdaság Egyetemi Központ
E-mail:
kaszas.nikoletta@pen.uni-pannon.hu

Keller, Krisztina

Budapesti Corvinus Egyetem
Turizmus Tanszék
E-mail:
krisztina.keller@uni-corvinus.hu

Kulcsszavak:

turizmusbiztonság,
bűnözés,
bűnmegelőzés,
viktimizáció,
Budapest

Keywords:

tourism security,
crime,
crime prevention,
victimization,
Budapest

A tanulmány két tudományág (kriminológia és turizmus) határán lévő területet, a külföldi állampolgárok sértetté válását vizsgálja Budapesten a 2017 és 2021 közötti időszakban. A hozzáférhető hazai szakirodalom szerint ezt a területet mind ez ideig sem a kriminológia (viktimológia), sem a turizmustudomány (turizmusbiztonság) nem elemezte részletesen. A szerzők rendőrségi adatokra támaszkodva három témakört vizsgáltak: a külföldi sértettek állampolgárságát, a sértetté válás helyszíneit és a külföldi állampolgárok sérelmére elkövetett bűncselekmények típusait. A kutatás során feltárt összefüggések felhasználhatók a turizmusbiztonsági koncepciók és a területspecifikus bűnmegelőzési stratégiák kidolgozásánál is.

The study examines an area at the border of two disciplines, criminology and tourism, the victimization of foreign citizens in Budapest between 2017 and 2021. Until now, neither criminology (victimology) nor tourism science (tourism safety) has examined sufficiently this area. Based on police data, the authors investigated three topics: the nationality of foreign victims, the locations where they became victims, and the types of crimes committed against foreign citizens. During the investigation, correlations have been revealed that could be used in developing tourism security concepts and area-specific crime prevention strategies.

Beküldve: 2022. július 4.

Elfogadva: 2023. február 13.

Bevezetés

A tanulmány két tudományterület, a turizmustan (turizmusbiztonság) és a bűnügytan (kriminológia, azon belül az áldozattan [viktimológia]) közös metszetében lévő területen elvégzett kutatást mutatja be. Mindkettőről megállapíthatjuk, hogy a „jól kutatót” területek közé tartoznak, a kettő metszetében lévő terület viszont fehér foltnak számít nemcsak Magyarországon, hanem más országokban is. Elvértve foglalkoznak csak a kutatók a turisták viktimizációjával, habár éves szinten világviszonylatban több millióra tehető a sértetté vált turisták száma (Mátyás 2017, Ritecz 2019), továbbá a biztonság az utóbbi években az egyik legfontosabb utazást befolyásoló tényezővé vált (Marton et al. 2018). A sértetté vált turista „rossz reklám” nemcsak az adott desztinációnak, hanem az országnak is (Nyitrai–Rucska 2020). Ha rossz hírért viszik egy országnak, akkor az jelentős bevételkiesést okozhat a későbbiekben (Deák 2021).

Különösen igaz ez a bűncselekményekre, amelyek jelentősen csökkentik a szubjektív biztonságérzetet a turizmusban, amelyet a „bizalom iparágának” is neveznek (Bódis–Michalkó 2017, Liu 2019). A szerzők szerint ezért szükséges és indokolt Magyarországon is a külföldi és a hazai turisták sértetté válásának szélesebb körű, inter- és transzdiszciplináris jellegű elemzése (például rendészettudomány, turizmustudomány).

Az áldozattá válás¹ (viktimizáció) vizsgálata széles körben elterjedt hazánkban is. Éves szinten százezer fő alatti a regisztrált (természetes személy) sértettek száma (2021: 84 944 fő). Ők azok, akik valamilyen bűncselekmény áldozatává váltak, vagyis szerepelnek a rendőrségi és az ügyészségi statisztikában (Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika – ENyÜBS). Számukat növelik azok is, akik nem tettek feljelentést, így a hatóság nem szerzett tudomást a sérelmükre elkövetett bűncselekményről. A viktimizációval foglalkozó kutatók szerint a látencia mértéke akár többszöröse is lehet a regisztrált (ismertté vált) sértettekének (Booyens 2014, Korinek 2011).

A sértetté válásnak több fajtáját különböztetjük meg. Létezik elsődleges, másodlagos és harmadlagos viktimizáció. Míg az elsődleges viktimizáción a konkrét bűncselekmény elkövetése okozta sérelmet, addig a másodlagos viktimizáción a bűncselekmény okozta lelki traumát értjük, azaz a család, a hivatalok, az igazságszolgáltatás általi elutasítást, a meg nem értettséget. A harmadlagos viktimizáció már kevesebb személyt érint, főként a nagyobb médiavisszhangot kiváltó bűncselekmények esetében a sértett médiának történő kiszolgáltatottságában jelentkezik (Barabás 2021). A külföldi állampolgárok esetében főként a sértetté válás elsődleges és másodlagos típusa jellemző (Ozascilar–Mawby 2023).

¹ A tanulmányban a viktimizáció, a sértetté és az áldozattá válás egymás szinonimái.

Jelen kutatás az elsődleges viktimizációt vizsgálja, mivel az elérhető adatok kizárólag erre vonatkoznak, ugyanis a sértett külföldi állampolgárok utókövetése nem megoldható, az ehhez szükséges adatok beszerzése nem lehetséges.

A sértetté válás kapcsán érdemes megemlíteni a bűnözési félelmet, mely hatással van a társadalmi közérzetre és az egyes emberek pszichéjére is (Korinek é. n.). Fontos tehát az, hogy hiteles képet kapjunk a bűnözésről, jelen esetben pedig a külföldi állampolgárok sértetté válásának helyeiről.

Az elsődleges viktimizációról a kutatás azt szándékozta kideríteni, hogy Budapest esetében hol válnak sértetté a külföldi állampolgárok, továbbá milyen bűncselekményt követnek el a sérelmükre. A „hol” kérdésre nem csak kerületi szinten kerestük a választ, mivel az a területspecifikus bűnmegelőzés kidolgozásában csekély segítséget ad a rendvédelmi és az önkormányzati rendészeti szakemberek számára. Elsősorban azokat a tipikus elkövetési helyszíneket fedtük fel, ahol a külföldi állampolgárok a legnagyobb eséllyel válnak sértetté.

Ugyancsak a releváns kutatási feladatok közé tartozik a turisták sérelmére elkövetett bűncselekmény típusának, vagyis a „milyen bűncselekmény történt” kérdésre adott válaszok vizsgálata, ami még inkább hozzájárul az adott területre jellemző bűnmegelőzési stratégia kidolgozásához.

A szerzők célja, hogy gyakorlatias segítséget nyújtsanak a rendészeti és a rendvédelmi szakembereknek ahhoz, hogy kevesebb turista váljon bűncselekmény áldoztává, továbbá szolgáltatói/szervezői oldalról támogassák a kiemelt turisztikai helyszínek biztonságosabbá tételét.

Horst Herold (1973: 82. o.) gondolataira alapozva azon leíró indikátorokat fedjük fel, „amelyek meghatározzák a bűnözés növekedését, és amelyek magyarázzák az adott földrajzi hely vonzó hatását a bűnözésre.” Vagyis, a térbeli elemzéssel olyan tényezőket keresünk, amelyek magyarázatot adhatnak arra, hogy miért válnak egy adott helyen nagy számban sértetté a külföldi turisták.

Budapest esetében a külföldi állampolgárok sértetté válását Michalkó Gáboron (1996) kívül – tudomásunk szerint – más még nem vizsgálta, ami azért is különös, mert a Magyarországon (külföldi és magyar vendég által összesen) eltöltött vendégéjszakák 17,8%-a (2020-ban 2 371 513 vendégéjszaka) Budapestre jut (www.ksh.hu).

A szerzők a kutatás során a következő két hipotézist állították fel:

H1: A viktimizáció nemzetiség szerinti mértéke nem reprezentálja a Magyarországra érkező turisták származási ország szerinti összetételét.

A feltételezés azon alapul, hogy az egyes küldő országok esetében a turisztikai magatartás és a feljelentési hajlandóság eltérő (Mátyás 2017), és ez jelentősen befolyásolhatja a regisztrált sértettek számát.

H2: A külföldi állampolgárságú sértettek a legnagyobb számban Budapest szórakozóhelyein és a közlekedési eszközökön viktimizálódnak.

Feltételezzük, hogy a belvárosi szórakozóhelyek „ideális” helyszínei a sértetté válnak. E helyeken fordul meg a legtöbb fiatal, kizárólag szórakozási céllal az országba érkező turista (Pinke-Sziva et al. 2019).

A közösségi közlekedési eszközök a magyar állampolgárok esetében is a viktimizáció gyakori helyszínei. A turisták többnyire a zsúfolt, nyári időszakban veszik igénybe a közlekedési eszközöket, ami jelentősen megkönnyíti a zsebtolvajok dolgát.

Szakirodalmi áttekintés

A vizsgált terület mindkét része külön-külön a „jól kutatott” kutatási témák közé sorolható, a turizmusbiztonság ezen szeglete viszont kevésbé elemzett terület.

Az áldozattan általános megközelítésben Magyarországon és külföldön egyaránt sokak által vizsgált terület. A legújabb hazai szakirodalomban számos esettanulmánnyal találkozhatunk, amely a hátrányos helyzetű térségeket és csoportokat elemzi (Rucska–Kiss-Tóth 2021, Takács 2021). Ezek szerzői elsősorban a viktimizáció nagyságának mértékét és annak veszélyeit emelik ki. Napjaink „sláger” témái a kiberviktimizáció és az iskolai zaklatások különféle formái (Zsila–Demetrovics 2018, Nagy–Jámbori 2019). A világháló és az okostelefonok elterjedésével új módjai jelentek meg a fiatalok egymás közötti zaklatásának, amely jelentősen növeli a fiatalok áldozatok számát (Zsila–Demetrovics 2018).

A turizmusbiztonság szemszögéből kevés hazai forrás vizsgálta a sértetté válás kérdését. Mátyás (2020) a külföldi állampolgárok sértetté válását, illetve a buliturizmus és a viktimizáció viszonyát elemezte Magyarországon (Mátyás et al. 2021). A sértetté válás és a feljelentési hajlandóság kapcsolatának a rendőri elérhetőség szemszögéből történő vizsgálatából Mátyás et al. (2019) megállapította, hogy összefüggés figyelhető meg a rendőri objektum elhelyezkedése és a feljelentési gyakoriság között. Michalkó et al. (2022: 119. o.) arra a kérdésre keresett választ, hogy mitől félnek a magyar utazók. A kérdőívben szereplő 30 viktimizációs faktorra egy öt fokozatú Likert skálán adott válaszok alapján az említett tanulmány kiemelte, hogy „az átlag magyar utazó leginkább attól fél, hogy pénzét, vagyontárgyait (például jármű), iratait, holmiját, csomagját ellophatják (2,37), legkevésbé pedig attól, hogy szexuális zaklatás/erőszak áldozata lehet (1,45)”. Péter et al. (2018) a turizmusbiztonság témakörére egy újonnan felmerülő fogyasztói igényként tekint.

A külföldi turisztikai szakemberek és kriminológusok a sértetté válás szélesebb körű kutatásában az említett témák mellett nagy figyelmet fordítanak a kisebbségek és az egyes népcsoportok vizsgálatára. Ez nyilvánvalóan abból adódik, hogy számos országban jelentős etnikai (Ürmösné Simon 2014), nyelvi (Ürmösné Simon 2021) vagy szexuális kisebbség él, akik marginalizált helyzetűek és a társadalom perifériájára szorultak, ezért nagyobb arányban válhatnak bűncselekmény áldozatává (Lantz–Wenger 2022, Salerno–Boekeloo 2022).

A bűnözés és a turizmusbiztonság ugyancsak széles körben kutatott terület (Imbeah–Bujdosó 2018, 2019), azonban a viktimizáció már kevésbé, ennek ellenére a tudományos adatbázisokban számos nagyságrendben található ilyen témájú tanulmányokat. A turizmusbiztonság témájának egyik megalapozója Mansfeld, aki már a

korai munkáiban is kitért a turisták sértetté válásának kérdésére (Mansfeld–Pizam 2005). Vizsgálták a sértetté válás további metszeteit is, így többek között az egyes bűncselekménytípusok bekövetkezésének lehetőségét (Vakhitova et al. 2022), a sértettek feljelentési hajlandóságát (Buil-Gil–Mawby 2022), az egyes földrajzi térségekben történő viktimizáció sajátosságait (Albuquerque–McElroy 1999), valamint a turisták másodlagos viktimizációját (Cohen 1987). Az elmúlt évtizedben a kutatások előterébe került a turizmusbiztonság érdekében bevezetett technológiai innovációk és digitális fejlesztések lehetőségeinek elemzése is (Ko–Song 2021, Csobán 2022).

Módszertan

A kutatás kriminálstatisztikai adatokra épül, melyeket egyrészt az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-értékelő Főosztályától kaptunk meg. A bűncselekmények adatai nem nyilvánosak, de közérdekű adatnak számítanak, vagyis az ORFK-tól kutatás céljára bárki számára beszerezhetők.

A feldolgozott kriminálstatisztikai adatok másik része a következő nyilvános adatbázisokból származik: Központ Statisztikai Hivatal (KSH) honlapja (www.ksh.hu) és Bűnügyi Statisztikai Rendszer (<https://bsr.bm.hu/>).

A sértetté vált külföldi állampolgárok valós számának megismerését számos tényező nehezíti, melyek közül a következők a legfontosabbak (Mátyás 2020).

- Az időfaktor szerepe

Ha súlyosabb bűncselekmény nem történik, akkor az egyre rövidebbé váló utazások többnyire nem teszik azt lehetővé, hogy órákat töltsön el egy turista a rendőrségen, ezért sokszor nem is tesz feljelentést.

- A nyelvtudás hiánya/elégtelensége

A nem megfelelő nyelvtudás ugyancsak gátja lehet annak, hogy egy külföldi sértett feljelentést tegyen. A hivatalos eljárás lefolytatásához tolmácsot kell keresni, ami szintén jelentős időkiesést jelent a turistának, ezért inkább eláll a feljelentés megtételétől.

- Hatósági hozzáállás

Előfordulhat, hogy a hatóság várható körülményes ügyintézése riasztja el a feljelentés megtételétől a turistát.

- Az elkövetett jogsértés tárgyi súlya

A bűncselekmény sértettje mérlegel a feljelentés megtétele előtt. Egy kisebb tárgyi súlyú cselekményt nem biztos, hogy a hatóság tudomására hoz, mivel az nincs arányban a feljelentésre fordítandó idővel és a várható eredménnyel sem (Michalkó 1996).

- Az elkövetett jogsértés „kényessége”

Vannak olyan bűncselekmények, amelyek bekövetkezése esetén a sértettek nem szívesen tesznek feljelentést. Ezek esetében úgy érzik, hogy ha kiderül, akkor az a család vagy az ismerősök előtt kellemetlen helyzetet teremthet (például prostituáltakkal vagy kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények).

- A nemzetek közötti eltérő feljelentési hajlandóság

Az egyes nemzetek más-más feljelentési hajlandósággal rendelkeznek. Míg bizonyos állampolgárságú turisták kötelességüknek érzik azt, hogy a legkisebb jogsértést is a hatóság tudomására hozzák (például hollandok), addig más nemzetek állampolgárai jóval nagyvonalúbbak a megtörtént bűncselekményekkel. Ez a hozzáállás adódhat abból, hogy a küldő országban kedvezőtlen tapasztalatai voltak a turistának a rendőrséggel szemben, így azt feltételezi, hogy más országban is hasonló helyzetbe kerülhet a feljelentése megtételekor (Mátyás 2017).

Az ORFK a 2017 és 2021 közötti időszakra vonatkozóan a következő bűncselekményi adatokat küldte meg:

- A Budapesten regisztrált külföldi állampolgárságú sértettek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma és fajtája;
- A Budapesten regisztrált külföldi állampolgárságú sértettek sértetté válásának helyszínei;
- A Budapesten regisztrált külföldi állampolgárságú sértettek nemzetiségi megoszlása.

Módszertani problémaként jelentkezett, hogy az egyes kriminálstatistikai adatokat nem lehetett összekapcsolni, vagyis nem volt kideríthető az, hogy egy adott állampolgárságú sértett hol vált sértetté és milyen bűncselekményt követtek el a sérelmére. Ennek ellenére a sértetté válás helyszínei és a külföldi állampolgárságúak sérelmére elkövetett főbb bűncselekménytípusok jól kirajzolódnak. Torzította az egyes évek eredményét a Covid-19-világjárvány időszaka (például csökkent az erőszakos és a vagyon elleni bűncselekmények száma), illetve a több bűncselekmény esetében is feltételezhetően nagy látencia.

Elemezni szándékoztuk volna a külföldi állampolgárok sértetté válásának idejét is (év, hónap), azonban ennek nem lett volna megelőző (prediktív) értéke. Ezzel kapcsolatban problémaként jelentkezett, hogy az elkövetési/sértetté válási idők sok esetben nem lettek volna pontosan beazonosíthatóak, így az félrevitte volna a kutatás menetét (lásd az előrejelző szoftverek által használt adatok pontosságának problémáját). Az adattisztításhoz pedig az egyes ügyiratokat részletesen át kellett volna tanulmányozni, illetve a sértetteket ismételt ki kellett volna hallgatni. Ezekre nem volt lehetőségünk, így a sértetté válás idejének elemzésétől el kellett tekintenünk.

Meg kell jegyeznünk, hogy a tanulmányban használt „külföldi állampolgárságú sértett” nem azonos a „külföldi turista” fogalmával (Ritecz–Tokodi 2020), mivel Magyarországon életvitelszerűen közel kétszázezer olyan külföldi állampolgár él, aki

itt tanul vagy dolgozik (2020-ban 199 957 külföldi állampolgár tartózkodott Magyarországon a KSH adatai szerint). A statisztika csak az előbbi fogalmat alkalmazza, így a sértetté vált külföldiek között olyanok is lehetnek, akik nem turisták, hanem életvitelszerűen Magyarországon élő külföldiek. Ez a módszertani probléma nemcsak a magyarországi statisztikát jellemzi, hanem az európai országokét is.

Kutatási eredmények

A rendőri eljárásban regisztrált sértettek főbb statisztikai mutatói

A fővárosban 2017 és 2021 között 11 151 külföldi állampolgárságú személy vált sértetté. Éves szinten, az öt év átlagában ez 2230 főt jelent. A kutatás során az előző öt év adatait szándékoztuk vizsgálni, bár nyilvánvaló, hogy a Covid-19-világjárvánnyal összefüggő gazdasági nehézségek következtében a korábbi évekhez képest visszaesett a külföldi turisták száma (összes utazás 2018-ban 57 667 ezer; 2021-ben 36 688 ezer [www.ksh.hu]). Amennyiben a 2017 előtti nyilvános adatokat is bevonjuk az elemzésbe, akkor mind a bűncselekmények számában, mind a külföldi sértettek számában csökkenő trend figyelhető meg. A 2017 és 2021 közötti években is nagyobb mértékben esett vissza a fővárosban regisztrált külföldi sértettek száma, mint az összбүнözés. Ez nemcsak fővárosi, hanem országos trend is; már több mint egy évtizede csökken a regisztrált bűncselekmények száma (ezzel párhuzamosan pedig a sértetteké is).

A fővárosban a sértettek száma a vizsgált öt év alatt kevesebb mint felére esett vissza (2017-ben 41 523, 2021-ben 19 972). Az országos adatok is csökkenő tendenciát mutatnak, de a fővárosinál kisebb mértékűt (országos szinten 2017 és 2021 között 29,5%-kal lett kevesebb a sértettek száma) (1. táblázat).

A sértettek országos számából Budapest részesedése 29,6-ről 23,5%-ra csökkent, bár a korábbi évek adatainak figyelembevételével a főváros részesedése jelentősen ingadozott.

1. táblázat

A rendőri eljárásban regisztrált sértettek főbb statisztikai mutatói Main statistical indicators of the victims registered in the police procedures

Mutatók	2017	2018	2019	2020	2021
A külföldi sértettek száma Budapesten, fő	3 510	2 420	2 910	1 332	979
A Budapesten elkövetett bűncselekmények száma, eset	65 081	60 094	45 293	36 807	36 280
A Magyarországon elkövetett bűncselekmények száma, eset	226 452	199 830	165 648	162 416	154 012
Budapest aránya a regisztrált magyarországi sértettekben, %	29,6	27,9	29,2	23,4	23,5
A sértettek száma Magyarországon (a sértettek száma Budapesten), fő	140 352 (41 523)	116 737 (32 597)	100 422 (29 330)	94 894 (22 215)	84 944 (19 972)

Forrás: az ORFK adatbázisa alapján saját szerkesztés.

Állampolgárság és viktimizáció

A Budapesten sértetté vált külföldi személyek állampolgársági vizsgálatából (2. táblázat) a következő megállapításokat tehetjük.

2. táblázat

A rendőrségi eljárásban regisztrált külföldi természetes személy sértettek száma állampolgárság szerint

The number of victims of foreign natural person victims registered in police proceedings by nationality

Sorrend	2017	2018	2019	2020	2021
1.	brit (277)	brit (171)	brit (229)	kínai (103)	ukrán (98)
2.	kínai (261)	kínai (162)	kínai (199)	német (83), román (83)	román (82)
3.	német (224)	német (134)	német (161)	brit (82)	kínai (61)
4.	holland (184)	román (120)	dél-koreai (152)	amerikai (55)	brit (44)
5.	román (175)	francia (119)	amerikai (36)	olasz (53)	olasz (40)
6.	olasz (165)	olasz (103)	olasz (117)	ukrán (50)	francia (39)
7.	amerikai (157)	amerikai (101)	román (110)	izraeli (46)	szlovák (36)
8.	francia (142)	holland (89)	holland (100)	indiai (43)	holland (19)
9.	ausztrál (117)	spanyol (70)	francia (94)	francia (42), spanyol (42)	orosz (27)
10.	dél-koreai (116)	ausztrál (64)	spanyol (79)	dél-koreai (41)	német (25)

Forrás: az ORFK adatbázisa alapján saját szerkesztés.

A sértettek között kiugróan magas a britek száma (2017: 277 fő, 2018: 171 fő), amit az érkezéseik száma nem támaszt alá (azaz aránytalanul nagy számban váltak sértetté). (2021-ben az Egyesült Királyság esetében az utazások száma összesen 186 ezer volt, és a KSH adatbázisa szerint 13 európai országból ennél többen érkeztek hazánkba /www.ksh.hu/). Esetükben a nagyszámú viktimizáció okát elsősorban a belvárosi kerületek buliturizmusában kell keresni, ahol átlag feletti számban vannak jelen a szigetországból származó turisták, ami átlag feletti viktimizációhoz vezetett. Míg a vizsgált időszak első éveiben kétszáz feletti éves sokasággal találkozhatunk (2017: 277 fő, 2019: 229 fő), addig ez 2021-re már az ötvenet sem érte el (2021: 44 fő). A csökkenésben nyilvánvalóan szerepet játszott a turisták számának a világvármány miatti jelentős visszaesése is (2. táblázat).

Jelentős számú a kínai állampolgárok viktimizációja is (2017-ben 261, 2019-ben 199 fő). A kínai turisták száma évről évre nő, így több a sértetté vált kínai állampolgár is. A Magyarországra látogató kínai turisták száma a világvármányt megelőzően évről évre dinamikusan növekedett. 2017-ben 230 736 kínai turista érkezett hazánkba, 34,3%-kal több az előző évinél, 2018-ban 256 656 (+11,2%), míg a rekordévnnek számító 2019-ben 277 389 kínai turista érkezett (+8,1%) (Song-Agócs 2022), így egyre több kínai állampolgár vált sértetté is.

Esetükben azonban egy másik tétellel is számolhatunk, ez pedig a hazánkban élő kínai kolónia viktimizációja. Nem tekinthető magasnak a feljelentési hajlandóságuk (Mátyás 2020), azonban a hazánkban élő közel húszezer fős kínai közösség nagy része Budapesten él (2020-ban 19 655 kínai állampolgár élt Magyarországon /www.ksh.hu/), akik többnyire egymás sérelmére követnek el különféle bűncselekményeket.

A német turisták évtizedek óta a legnagyobb számban keresik fel Magyarországot, azon belül pedig a fővárost, így semmiképp sem meglepő az, hogy esetükben is jelentős a sértettek száma (2017-ben 224, 2021-ben 25 fő). A kifejezetten szórakozási célból hazánkba érkezett német állampolgárok (bulituristák) száma is magas, illetve jelentős azon németek száma is, akik életvitelszerűen élnek Budapesten vagy itt tanulnak (2020-ban 18 344 német állampolgár élt Magyarországon /www.ksh.hu/).

Átlagon felüli a holland állampolgárok viktimizációja (2017-ben 184, 2021-ben 19 fő), ami esetükben nem az érkező turisták nagy számával, hanem a magas feljelentési hajlandósággal magyarázható. Rendkívül jogkövetőnek tekinthetők, így sokszor kis tárgyú súlyú jogsértéseket is a hatóság tudomására hoznak, amely jelentősen növeli a sértetté vált holland állampolgárok számát (Mátyás et al. 2020).

Ugyancsak nagy számban viktimizálódnak a román állampolgárok (2020-ban és 2021-ben is a második legnagyobb számban váltak sértetté) (2017-ben 175, 2021-ben 82 fő). Esetükben jelentős a nem turisztikai céllal Magyarországon tartózkodók száma, mivel sokan alkalmi vagy tartós munkavállalás céljából vannak a fővárosban. Közülük magas a magyar anyanyelvű erdélyi magyarok aránya. 2021-ben nagy számban váltak ukrán állampolgárok sértetté (98 fő), ami nagyrészt a hazánkban dolgozó ukrán vendégmunkásokkal magyarázható. Egy részük kárpátaljai magyar.

A sértetté válás helyszínei

A rendőrségi statisztika 171 olyan helyszíntípust különít el, ahol bűncselekményt követhetnek el. Az elkövetés/sértetté válás helyszínei a statisztikai rendszerben a sértetteknel és az elkövetőknél egyaránt megtalálhatók. Mivel ezek nem konkrét földrajzi helyek, beazonosításuk nehézséget okozhatnak (lásd: módszertani problémák fejezet), azonban többségükben megfelelően lokalizálható az elkövetés helye. Ezen típusok alapján megfelelő hatékonysággal elkészíthetők a későbbi területi alapú bűnmegelőzési stratégiák, hiszen többnyire össze lehet párosítani a turisták által felkeresett desztinációkat és a nagy esetszámú sértetté válási helyeket. Példaként említhetjük a megelőző szoftvereket is, amelyek többségénél olyan helyszíntípusok (például kocsmák, bevásárlóközpontok, metrójárók, s nem konkrét utca vagy terület) szerepelnek veszélyeztetett helyszíneként, melyek esetében nagyobb az esély a bűncselekmény bekövetkezésére (lásd: Risk Terrain Modelling – RTM szoftver).²

² Az RTM olyan módszer, amely térinformatikai (geographical information system – GIS) alkalmazást használ annak feltárása érdekében, hogy milyen kapcsolat van a bűnözés és az egyes térbeli (földrajzi) jellemzők között. A szoftver azokat a jellemzőket igyekszik beazonosítani, amelyek a leginkább hatással vannak egy adott bűncselekménytípusra. A fő elv, ami alapján az RTM működik, hogy a bűnözés és a földrajzi környezet szoros kapcsolatban vannak egymással. E földrajzi tényezők növelik, vagy éppen csökkentik a bűnözés kockázatát egy adott területen (<http://www.geog.leeds.ac.uk>).

Jelen kutatás során a tíz leggyakoribb sértetté válási helyet elemeztük, mivel a kis esetszámú sértetté válási helyek nem lettek volna alkalmasak releváns következtetések levonására.

3. táblázat

**A Budapesten regisztrált külföldi állampolgárságú sértettek
sértetté válásának helyszínei**

Locations where foreign citizen victims registered in Budapest have been offended

Sorrend	2017	2018	2019	2020	2021
1.	lakás (352)	lakás (241)	lakás (357)	lakás (189)	járda, gyalogút (117)
2.	szálloda, motel, fogadó (317)	járda, gyalogút (215)	járda, gyalogút (294)	járda, gyalogút (120)	lakás (110)
3.	járda, gyalogút (258)	bár (175)	bár (254)	szálloda, motel, fogadó (87)	lakott területen belül parkoló (49)
4.	bár (251)	szálloda, motel, fogadó (172)	szálloda, motel, fogadó (183)	bár (66)	lakott területen belül tér, park (42)
5.	vasúti jármű (174)	vasúti jármű (131)	vasúti jármű (155)	lakott területen belül út (59)	lakott területen belül út (41)
6.	sátor (139)	lakott területen belüli parkoló (96)	szálloda, motel, fogadó (107) lakott területen belül tér, park (107)	vasúti jármű (56)	lakott területen belül főút és szálloda, motel, fogadó (40)
7.	lakott területen belüli út (135)	sátor (81)	lakott területen belül lévő út (88)	lakott területen belül tér, park (47)	bár (39)
8.	lakott területen belüli parkoló (134)	lakott területen belüli út (77)	villamos (85)	lakott területen belül parkoló (42)	lakáshoz tartozó közös használatú helységek (lépcsőház, udvar, kazánház, mosókonyha) (33)
9.	vendéglő, étterem (133)	lakott területen belül tér, park (75)	autóbusz (68)	szálloda, motel, fogadó (41)	lakóház (24)
10.	lakott területen belül tér, park (110)	autóbusz (48)	víziút (65)	autóbusz (31)	villamos (21)

Forrás: az ORFK adatbázisa alapján saját szerkesztés.

A vizsgált időszak első négy évében (2017–2020) a „lakás” a legnagyobb esetszámú sértetté válási helyszín, ez azonban nem feltétlenül hozható kapcsolatba a turizmussal. Mint az a módszertani részben is említettük, e statisztika a külföldi állampolgárok sértetté válási adatait tartalmazza, vagyis nem csupán a turistákét, hanem a Magyarországon élő több tízezer külföldi adatait is. Az ehhez a helyszínhez („lakás”) kapcsolt sértettek döntő többsége hazánkban élő külföldi állampolgár,

mivel a turisták többsége kereskedelmi szálláshelyen foglal szállást (bár természetesen a turisták is bérelhetnek lakást /például Airbnb).

A „járda, gyalogút” helyszín nehezen lokalizálható, ez többségében az utcán történt erőszakos bűncselekmények (például garázdaság, testi sértés, rablás) elkövetési helye.

A „szálloda, motel, fogadó” a vizsgált években a másodiktól a hatodik leggyakoribb elkövetési helyszíneként szerepelt, legnagyobb esetszámát 2017-ben érte el, amikor 317 ilyen bűncselekmény történt. Rendkívül rossz reklám a hazai szálláshelyeknek, ha azokon ilyen sok bűncselekményt követnek el. Ezek többségében vagyon elleni jogsértések, főként lopások, de kisebb számban előfordulnak csalások, túlszámlázások is.

A bárókban és éjszakai szórakozóhelyeken elkövetett csalások száma jelentősen csökkent (2017-ben 251, 2021-ben 39), ami mindenképp pozitív az országimázs szempontjából, azonban azt feltétlenül meg kell említeni, hogy esetükben jelentős a látencia. Sokszor ugyanis a család, a barátok tudta nélkül keresnek fel a turisták éjszakai szórakozóhelyeket, ahol nem ritkán a könnyelműségük vagy extrém igényeik kielégítése következtében válnak áldozattá. E tevékenységüket azonban nem szándékoznak egy elhúzódó rendőri eljárásban felfedni a családtagjaik és az ismerőseik előtt, így még a jelentős anyagi kár ellenére is elállnak a feljelentés megtételétől (Győri 2015).

Nem nagy esetszámmal ugyan, de a vizsgált évek mindegyikében előfordul a „lakott területen belül parkoló”, a „lakott területen belül tér, park” és a „lakott területen belül út” helyszín (például 2017-ben lakott területen belüli út 135, 2021-ben lakott területen belüli parkoló 49 eset).

Ezek szintén a nehezen lokalizálható helyszínek közé sorolhatók. Az itt elkövetett bűncselekmények hátterében többnyire a megtévesztéssel elkövetett trükkös lopások állnak, amikor parkolóban, benzinkútnál vagy az út mellett álló külföldi rendszámú autó utasai lesznek bűncselekmények áldozatai. Az elkövetők számos esetben maguk is külföldiek (például szerbek, albánok), akik színlelt segítséget kérnek, vagy saját maguk ajánlják fel segítségüket a leendő sértettnek (például az elkövető által leeresztett gumiabroncs cseréjére), de számos esetben az autójukban pihenő turistákat károsítják meg (Márkus 2008).

A különféle közlekedési eszközökhöz (vasúti jármű, villamos, autóbusz) szintén nagyszámú elkövetés kötődik. Különösen a vasúti járművek esetében érdemes megemlíteni, hogy kriminalisztikai szempontból a „mozgó helyszínek” pontos azonosítása és a nyomrögzítés meglehetősen nehéz, amely sok esetben megzavarja a kriminalisztikai gondolkodást is (Nyitrai 2020). Feltételezhető, hogy a sértettek már a fővárosba érkezésüket követően észlelték a vonaton elkövetett bűncselekményt, s itt tették meg a feljelentést is, ami a fővárosi elkövetési helyek számát növeli. A villamoson és autóbuszon elkövetett bűncselekmények szinte kizárólag a zseblogások.

A turisták által gyakran felkeresett attrakciók közelében lévő zsúfolt villamos- és autóbuszvonalak magyarázzák leginkább az elkövetési helyek nagy számát.

Az egyedi (unikális) elkövetési helyszínek közé sorolható a „sátor”. Ezek a bűncselekmények teljes egészében a Sziget fesztivál ideje alatt bekövetkezett sátorból történő lopásokat tartalmazzák. (A korábban népszerű kempingek egyre inkább visszaszorulnak, de természetesen nem zárható ki az sem, hogy alacsony esetszámban a fővárosi kempingekben is történnek bűncselekmények.) Bizonyára a „sátor” esetében is jelentős a látencia, mivel sokan nem is tesznek feljelentést, különösen a kisebb tárgyi súlyú lopások esetében. Egyes években kifejezetten magas a sátorban elkövetett bűncselekmények száma (2017-ben 139, 2018-ban 81 eset), ami 2021-ben nullára csökkent, 2020-ban pedig mindössze egy esetet regisztráltak (3. táblázat). (A világvárvány következtében 2020-ban és 2021-ben is elmaradt a Sziget fesztivál.)

A külföldi állampolgárok sérelmére elkövetett bűncselekmények közül csak az öt legnagyobb esetszámút elemeztük, mivel a további bűncselekmények kisebb esetszámúak, ezért kevésbé megalapozott elemzési lehetőségük miatt ismertetésüktől eltekintünk.

4. táblázat

A Budapesten regisztrált külföldi állampolgárságú sértettek száma

The number of foreign citizen victims registered in Budapest

Sorrend	2017	2018	2019	2020	2021
1.	lopás (2909)	lopás (1901)	lopás (2310)	lopás (977)	lopás (626)
2.	kifosztás (80)	testi sértés (82)	jogtalan elsajátítás (98)	garázdaság (79)	garázdaság (69)
3.	jogtalan elsajátítás (77)	garázdaság (68)	csalás (80)	testi sértés (49)	testi sértés (46)
4.	csalás (76)	kifosztás (63)	garázdaság (75)	csalás (38)	közúti baleset okozása (40)
5.	testi sértés (72)	csalás (57)	testi sértés (64)	jogtalan elsajátítás (32) készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés (32)	csalás (36)

Forrás: az ORFK adatbázisa alapján saját szerkesztés.

A fővárosban a vizsgált évek mindegyikében a legnagyobb esetszámban a lopás bűncselekményét követik el külföldiek sérelmére. Ez megegyezik az országos trenddel (Finszter 2020). A turisták esetében ez főként zseblopást, strandlopást, szálláshelyről és gépjárműből történő lopást jelent. Az esetszámok csökkennek (2017-ben 2909, 2021-ben 626 eset), ami részben a turisták számának mérséklődésében keresendő, azonban megállapítható az is, hogy hazánkban továbbra sem jelentős a külföldiek viktimizációja (Szabó 2017).

A többi bűncselekmény esetében az egyes évek között már korántsem állítható fel állandó rangsor. A garázdaság és a testi sértés bűncselekmények többnyire magasabb számban fordul elő az egyes évek rangsorában. E két bűncselekménytípusról érdemes megemlíteni, hogy halmazatban állhatnak egymással, vagyis, ha az egyiket elkövetik, akkor a másikat is. A turisták sérelmére e bűncselekményeket főként a szórakozóhelyeken és azok környékén követik el. Az oksági tényezők között az alkohol és kábítószer is szerepet játszhat, de előfordulhat, hogy az eltérő nyelv, bőrszín vált ki indulatokat az érintett felek között. Ez akár a tettegességig is fajulhat, amelyből sérülések is keletkezhetnek (testi sértés) (2021-ben 46 eset). A két bűncselekménytípus együttesen meghaladja a száz darabot is, a legnagyobb esetszámot 2018-ban regisztrálták, amikor is 82 testi sértést és 68 garázdaságot követtek el a külföldiek sérelmére. Más bűncselekményekkel összevetve – ha a vizsgált időszak kezdő és utolsó évét összehasonlítjuk –, kevésbé csökkent e bűncselekmények száma.

A kifosztás két évben szerepel a leggyakoribb bűncselekmények között (2017-ben 80, 2018-ban 63), amelyet többnyire a belvárosi szórakozóhelyek környékén követnek el. A statisztikai rendszerben nincs arra vonatkozó adat, hogy kik a bulituristák, mivel a külföldiek nincsenek ilyen módon kategorizálva. A néhány napra, kifejezetten szórakozási céllal a magyar fővárosba érkező fiatalok között nagyobb arányban fordulnak elő olyanok, akik (védekezésre képtelen állapotban) kifosztás áldozatává válnak. Esetükben ok-okozati összefüggés fedezhető fel a túlzott alkoholfogyasztás és a kifosztás között.

A csalás minden vizsgált évben szerepel a leggyakoribb bűncselekmények között. Csökkenő esetszám figyelhető meg (2017-ben 76, 2021-ben 36 eset), azonban a kedvező trend ellenére is feltételezhetjük a nagy látenciát. A csalás főbb helyszínei és elkövetési formái a pályaudvarok, parkolók, repülőterek. E helyeken sokan pénzt váltanak, taxiba ülnek, vagy éppen betérnek egy étterembe, ahol túlszámláznak.

Kijelenthetjük, hogy a rablás nincs a leggyakoribb bűncselekmények között. Ez az a bűncselekménytípus, amelyik a legnagyobb mértékben rontja a szubjektív biztonságérzetet, és egy ország legrosszabb reklámjai közé tartozik. 2019-ben még 34 rablást regisztráltak, 2021-ben viszont már csak 11-et. Számos esetben megállapítható, hogy a rablás sértettjei alkoholos vagy egyéb bódító szer hatása alatt álltak, így viszonylag könnyen váltak rablás áldozatává (4. táblázat).

Megállapítások/következtetések

A bevezetésben megfogalmazott hipotézisek részben igazolódtak be. Az első számú hipotézis (H1) teljesült, mivel Budapest esetében a turistaérkezések nem minden esetben vannak egyenes arányban az áldozattá válás mértékével. Olyanok is a legnagyobb mértékben sértetté vált országok állampolgárai között voltak, akik esetében a

turistaérkezések³ száma az érkezettek számához viszonyítva aránytalanul magas. A magyar fővárosban a brit és a holland állampolgárok azok, akik a turistaérkezésük feletti arányban válnak sértetté, ami míg előbbiek esetében a turisztikai magatartással, a buliturizmussal, addig utóbbiak esetében a feljelentési hajlandósággal magyarázható. A kínai állampolgárok esetében a nagy viktimizációt nem a turistaérkezések, hanem a fővárosban élő kínai állampolgárok magas száma okozza (5. táblázat).

5. táblázat

A Magyarországra érkezett és sértetté vált külföldi állampolgárok száma

The number of foreign citizens who became victims after arriving to Hungary

(fő)

Sorrend	Utazások száma összesen (ezer)	Sértetté válás	Utazások száma összesen (ezer)	Sértetté válás
	2018		2021	
1.	Románia (12 166)	brit (171)	Románia (9260)	ukrán (98)
2.	Szlovákia (10 982)	kínai (162)	Szlovákia (6295)	román (82)
3.	Ausztria (8681)	német (134)	Ausztria (5729)	kínai (61)
4.	Szerbia, Montenegró (4017)	román (120)	Szerbia, Montenegró (2542)	brit (44)
5.	Németország (3457)	francia (119)	Németország (2488)	olasz (40)
6.	Lengyelország (2465)	olasz (103)	Lengyelország (1481)	francia (39)
7.	Ukrajna (2274)	amerikai (101)	Bulgária (1261)	szlovák (36)
8.	Csehország (1858)	holland (89)	Ukrajna (1234)	holland (19)
9.	Bulgária (1727)	spanyol (70)	Csehország (1156)	orosz (27)
10.	Horvátország (970)	ausztrál (64)	Olaszország (483)	német (25)

Forrás: az ORFK és a KSH adatbázisa alapján saját szerkesztés.

A második hipotézis (H2) részben teljesült. A „lakást” mint elkövetési helyszínt nem számolva – ahol többségében a Budapesten életvitelszerűen élő nem turista külföldiek válnak sértetté –, a vizsgált évek között voltak olyanok, amikor az „autóbusz” és a „villamos”, illetve a „bár” is szerepel a sértetté válás leggyakoribb első tíz helyszíne között. A „bár” volt az a helyszín a vizsgált években, ahol két évben a 3., két évben pedig a 4. legnagyobb számban váltak sértetté a külföldi állampolgárok.

A témában hozzáférhető hazai szakirodalomban nem szerepel olyan tanulmány, amellyel jelen kutatási eredmények érdemben összevethetők lennének. A külföldi tanulmányok alapján megállapíthatjuk, hogy a turisták sérelmére elkövetett bűncselekmények megoszlása többnyire megegyezik a hazaival (Ozascilar–Mawby 2023), azonban nem minden esetben vethetők össze egymással. Az elkövetés helyszínét vizsgáló külföldi kutatásokkal kapcsolatban (Hewitt et al. 2020) viszont probléma-

³ Az európai uniós országok esetében és a schengeni térségbe Magyarországon kívülről belépő harmadik ország állampolgárai esetében nincs olyan határforgalmi statisztika, amely rögzítené a Magyarországra belépő külföldi állampolgárok állampolgárságát.

ként jelentkezik, hogy azoknak a magyar statisztikai rendszerrel bár van némi egyezésük, azonban nem olyan mértékű, hogy az eredmények érdemben összevethetők lennének (Czenczer–Szenczi 2020).

Összegzés

A tanulmány a Budapesten sértetté vált külföldi állampolgárok viktimizációjának főbb jellegzetességeit vizsgálta. Megállapította, hogy létszamarányukon felül válnak sértetté a brit és a holland állampolgárok. A sértettek magas száma a kínai és a német állampolgárok esetében csak részben függ össze a turistaérkezések számával (bár mindkét országból jelentős számú turista érkezik), jelentős mértékű a Budapesten életvitelszerűen élő német és kínai állampolgárok viktimizációja is.

A sértetté válás helyszínei számos esetben beazonosíthatók, melyek lefedik a főbb turisztikai vonzerőket, illetve az azok megközelítésére szolgáló tömegközlekedési (villamos és autóbusz) útvonalakat. Egyes közterületek aránya kiemelkedik a sértetté válás helyszínei között (lásd: parkolók).

A külföldi állampolgárok sérelmére elkövetett bűncselekmények megoszlása nagyrészt követi a magyarországi bűncselekményi trendeket. A legmagasabb a vagyon elleni bűncselekmények aránya (lopás, csalás). Rendőrszakmai szemszögből pozitív tény, hogy alacsony a rablás aránya (a vizsgált évek egyikében sem volt az öt leggyakoribb bűncselekmény között), azonban magas a kifosztások száma, amely kedvezőtlenül befolyásolhatja a szubjektív biztonságérzetet.

A kutatást egyrészt az nehezítette, hogy a világjárvány miatt nyilvánvalóan bizonyos adatok torzultak, így nehezebb volt a tendenciák kimutatása (Fekete-Fábián–Jánosi 2022). Másrészt – a téma jellegéből adódóan – a vizsgálhatóságot korlátozza, hogy csak a regisztrált adatokat lehet figyelembe venni, holott feltételezhető, hogy bizonyos bűncselekmények esetében jelentős a látencia (Tömöri 2021). Ez természetesen a jövőbeni kutatást is nehezíti.

Tanulmányukkal a szerzők a gyakorlati rendészeti munka hatékonyságát is javítani szándékozták, ezért olyan javaslatokat fogalmaztak meg, melyek növelhetik a külföldi állampolgárok biztonságát. A tanulmány zárásaként a szerzők javaslatai a következők:

- Jelentős a sértetté vált külföldiek száma a különféle tömegközlekedési eszközökön. Javasolt ezért több kamera kihelyezése a közlekedési eszközökre, a portyaszolgálatok számának növelése a frekvenciált területen (vö. Gárdonyi 2020), illetve a bűnmegelőzés eszközével élve, figyelemfelhívás a külföldiek körében (a nagy világnyelveken több figyelmeztető tábla és felirat kihelyezése a megállóknál és a közlekedési eszközökön).
- A parkokban és a parkolóknál szintén nagy számban válnak sértetté külföldi állampolgárok, ezért javasolt a demonstratív jellegű, egyenruhás közterületi jelenlét erősítése. A rendőrség mellett az önkormányzati rendészet és a polgárőrség is részt vehet a bűnmegelőző tevékenységben.

- A Sziget fesztivál bejáratánál és a nagyobb tömegeket vonzó helyek közelében (színpadok, illemhelyek, éttermek) figyelemfelhívó plakát kihelyezése annak érdekében, hogy a turisták ne hagyjanak értéket a sátraikban. Ezt hangosbemondón is javasolt megtenni a nagy világnyelveken, illetve nagyobb számban mobil csomagmegőrzőket telepíteni a fesztivál területére.
- A korábban használt Böbe megelőző analitikai szoftver újbóli alkalmazása, amely előrejelzi a fesztivál területén várhatóan elkövetett bűncselekmények típusát és helyét.
- A leginkább érintett éjszakai bárók és belvárosi szórakozóhelyek környékén a demonstratív rendőri jelenlét fokozása.
- Kiemelt figyelem a „védekezésre képtelen állapotba” került személyekre a belvárosban, a kifosztások magas számának csökkentése érdekében. Ebben nagy szerepe lehet a területen szolgálatot teljesítő rendészeti és rendvédelmi szervek munkatársainak, illetve a térfigyelő kamerát üzemeltető önkormányzatok figyelőszemélyzetének.
- Az utazási irodák és a bulituristák szolgáltatásait szervező cégek bevonásával célzott bűnmegelőzési kampány szervezése a nagyobb arányú viktimizáció megelőzése érdekében.

További kutatási irányok és lehetőségek

A szerzők a továbbiakban is folytatni szándékoznak a turisták sértetté válásának vizsgálatát, mivel ennek során olyan kutatási eredményeket kapunk, amelyek a gyakorlatban is felhasználhatók mind a turizmus, mind a rendészet területén.

A tanulmány szerzői a következő területeket kutatását tervezik:

- a külföldi állampolgárok (sértettek és bűnelkövetők) folyamatos monitorozása,
- kérdőíves felmérés (helyi lakosok, külföldi állampolgárok, rendvédelmi szervek),
- a közép-európai országok bevonása a kutatásba, a jó gyakorlatok átvétele céljából.

IRODALOM

- ALBUQUERQUE, K.–MCELROY, J. (1999): Tourism and crime in the Caribbean *Annals of Tourism Research* 26 (4): 968–984.
[https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(99\)00031-6](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(99)00031-6)
- BÓDIS, G.–MICHALKÓ, G. (2017): Jöttünk, láttunk, visszatérünk: a visszatérő turisztikai forgalom *Területi Statisztika* 57 (3): 294–310.
<https://doi.org/10.15196/TS570303>
- BOOYENS, I. G. (2014): Township tourism demand: Tourists' perceptions of safety and security *Urban Forum* 25 (4): 449–467.
<https://doi.org/10.1007/s12132-014-9228-2>

- BUIL-GIL, D.–MAWBY, I. R. (2022): Do tourists report crime to the police? An exploratory analysis in Barcelona *Current Issues in Tourism*.
<https://doi.org/10.1080/13683500.2022.2105198>
- COHEN, E. (1987): The tourist as victim and protégé of law enforcing agencies *Leisure Studies* 6 (2): 181–198.
<https://doi.org/10.1080/02614368700390141>
- CZENCZER, O.–SZENCZI, A. (2020): A reintegrációs őrizet jogi, technikai, biztonsági és társadalmi aspektusai *Börtönügyi Szemle* 30 (2): 7–29.
- CSOBÁN, K. (2022): Technological innovations in event sport tourism: Case study of the 2021 Sabre World Cup in Budapest in Hungary. In: HASSAN, A.: *Digital Transformation and Innovation in Tourism Events* pp. 1–12., Routledge, London.
- DEÁK, J. (2021): A turizmusbiztonság aktuális kérdései, rendészeti feladatai az Oroszországi Föderációban. In: MEZŐFI, N. (szerk.): *V. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia tanulmánykötete* pp. 290–296., Pannon Egyetem Körforgásos Gazdaság Egyetemi Központ Alkalmazott Gazdálkodástani Intézet, Nagykanizsa.
- FEKETE-FÁBIÁN, ZS.–JÁNOSI, D. (2022): A 2008. és a 2020. évi válság hatása a hazai munkaerőpiacra és turizmusra *Területi Statisztika* 62 (2): 135–165.
<https://doi.org/10.15196/TS620201>
- GÁRDONYI, G. (2020): Still image face recognition in Hungary *Belügyi Szemle* 68 (3): 22–33.
<https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2020.3.2>
- GYÓRI, L. (2015): The bases of the supervision of nights clubs and consumers' places from criminal aspect. In: MOTICA, R. I.–PASKA, V.–BERCEA, L. (eds.): *European legal studies and research* pp. 286–296., Universul Juridic, Temesvár.
- HEROLD, H. (1973): Földrajz és bűnözés *Belügyi Szemle Tájékoztatója* 17 (17): 79–85.
- HEWITT, A. N.–CHOPIN, J.–BEAUREGARD, E. (2020): Offender and victim 'journey-to-crime': Motivational differences among stranger rapists *Journal of Criminal Justice*, 69 (5): 101707. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2020.101707>
- IMBEAH, N.–BUJDOSÓ, Z. (2018): Tourist safety and security in the Central Region of Ghana – overview and case study *Ecocycles* 4 (2): 33–45.
<https://doi.org/10.19040/ecocycles.v4i2.113>
- KO, Y. D.–SONG, B. D. (2021): Application of UAVs for tourism security and safety *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics* 33 (8): 1829–1843.
<https://doi.org/10.1108/APJML-07-2020-0476>
- LANTZ, B.–WENGER, M. R. (2022): Are Asian victims less likely to report hate crime victimization to the police? Implications for research and policy in the wake of the Covid-19 pandemic *Crime & Delinquency* 68 (8): 16–34.
<https://doi.org/10.1177/00111287211041521>
- LIU, J.–WANG, C.–FANG, S.–ZHANG, T. (2019): Scale development for tourist trust toward a tourism destination *Tourism Management Perspectives* 31 (3): 383–397.
<https://doi.org/10.1016/j.tmp.2019.07.001>
- MANSFELD, Y.–PIZAM, A. (2005): *Tourism, security and safety* Routledge, London–New York.
- MÁTYÁS, SZ. (2017): Victimization amongst foreign tourists visiting Hungary. In: TOCA, C.–V.–HORGA, J.–LUMITIA SOPRONI, I. (eds.): *The evaluation of cross-border cooperation in Europe*. pp. 169–180., Univerity Press, Nagyvárad.

- MÁTYÁS, SZ.–SALLAI, J.–TIHANYI, M.–VÁRI, V. (2019): A rendőri elérhetőség és a bűnözés közötti összefüggések térbeli elemzése *Területi Statisztika* 59 (2): 151–163. <https://doi.org/10.15196/TS590202>
- MÁTYÁS, SZ.–NÉMETH, J.–RITECZ, GY. (2020): A turizmusbiztonság társadalmi és gazdasági összefüggéseinek statisztikai vizsgálata *Területi Statisztika* 60 (5): 567–580. <https://doi.org/10.15196/TS600503>
- MICHALKÓ, G. (1996): A nemzetközi turizmus bűnözésföldrajzi aspektusai Budapesten *Belügyi Szemle* 34 (11): 12–30.
- MICHALKÓ, G.–NÉMETH, J.–BIRKNER, Z. (2022): Lezárástól az újraindulásig: a COVID19 járvány hatása a magyar lakosság utazásaira és a turizmusbiztonsággal kapcsolatos percepcióira. In: MICHALKÓ, G.–NÉMETH, J.–BIRKNER, Z. (szerk.): *Turizmusbiztonság, járvány, geopolitika* pp. 115–127., Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft., Budapest.
- NAGY, E.–JÁMBORI, S. (2019): Az iskolai zaklatás jellemzői a boldogságra programban részt vevő osztályokban *Magyar Pedagógia* 119 (2): 131–150.
- NYITRAI, E. (2020): The role of criminalistics mentality and fundamental questions of criminalistics in the investigation *International Journal of Business and Social Science* 11 (3): 1–4.
- NYITRAI, E.–RUCSKA, A. (2020): Spread of ‘fake news’ in the present days *Casopis Nauko-Seria Pravo* 22 (2): 1–8.
- OZASCILAR, M.–MAWBY, R. (2023): The impact of crime on tourists and the need for greater support for tourist victims *International Review of Victimology* 29 (1): 3–15. <https://doi.org/10.1177/02697580221080006>
- PÉTER, E.–NÉMETH, K.–LELKÓNÉ, TOLLÁR I. (2018): Turizmusbiztonság, mint újonnan felmerülő fogyasztói igény *Turizmus Bulletin* 18 (2): 30–37. <https://doi.org/10.14267/TURBULL.2018v18n2.4>
- PINKE-SZIVA, I.–SMITH, M.–OLT, G.–BEREZVAI, Z. (2019): Overtourism and the night-time economy: A case study of Budapest *International Journal of Tourism Cities* 5 (1): 1–16. <https://doi.org/10.1108/IJTC-04-2018-0028>
- RITECZ, GY.–TOKODI, P. (2020): A nemzetközi mobilitás és biztonság turisztikai vonatkozásai. In: MICHALKÓ, G.–NÉMETH, J.–RITECZ, GY. (szerk.): *Turizmusbiztonság*. pp. 205–218., Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- RUCSKA, A.–KISS-TÓTH, E. (2021): Agresszió és viktimizáció egy hátrányos helyzetű térség gimnáziumában *Politikatudományi Szemle* 30 (1): 104–126.
- SALERNO, J. P.–BOEKELOO, B. O. (2022): LGBTQ identity-related victimization during Covid-19 is associated with moderate to severe psychological distress among young adults *LGBT Health* 9 (5): 303–312. <https://doi.org/10.1089/lgbt.2021.0280>
- SONG-AGÓCS, R. (2022): A kínai VFR turizmus Budapesten: vendégek és házigazdák *Turizmus Bulletin* 22 (3): 12–22. <https://doi.org/10.14267/TURBULL.2022v22n3.2>
- TAKÁCS, F. (2021): Gyűlölet-bűncselekmények és a szolidaritás formái a mai Magyarországon *socio.hu* 2021 (4): 162–195. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2021.4.162>
- TÖMÖRI, M. (2021): Magyarország láthatatlan nemzetközi turizmusának alakulása 2010 és 2019 között *Területi Statisztika* 61 (2): 170–188. <https://doi.org/10.15196/TS610203>

- ÜRMÖSNÉ SIMON, G. (2014): Gender, szubkultúrák, genderpragmatika. In: NAVRACSICS, J. (szerk.): *Transzdiszciplináris üdvözletek: Lengyel Zsolt számára* pp. 210–218., Gondolat Kiadó, Budapest.
- ÜRMÖSNÉ SIMON, G. (2021): Sokszínű nyelvhasználat ország- és világszerte a két- és többnyelvűség tükrében *Magyar Rendészet* 21 (3): 99–112.
- VAKHITOVA, Z. I.–MAWBY, R. I.–HELPS, N.–ALSTON-KNOX, C. L. (2022): Tourism and crime: An exploratory study of burglary from tourist accommodation from the criminal opportunity perspective *Crime & Delinquency*.
<http://dx.doi.org/10.1177/00111287221106962>
- ZSILA, Á.–DEMETROVICS, ZS. (2018): Cyber-viktimizáció és cyber-agresszió A közösségioldal-használat összefüggései az online bántalmazással *Médiakutató* 19 (1): 21–33.

INTERNETES FORRÁSOK

- BARABÁS, A. T. (2021): Victimisation and victim-related questions of restorative justice. In: MEŠKO, G.–SÁRIK, E.–GETOŠ, K. (eds.): *Mapping the victimological landscape of the Balkans: A regional study on victimology and victim protection with a critical analysis of current victim policies* pp. 273–302., Research Series of the Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law, Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law, Freiburg.
https://pure.mpg.de/rest/items/item_3337585/component/file_3342391/content
(letöltve: 2022. december 29.)
- FINSZTER, G. (2020): *Kutatási jelentés A globalizáció hatása és bűnözés-prognózis Magyarországon 2020-ig c. kutatási témában.* 114.
<https://bm-tt.hu/wp-content/uploads/2022/02/finsztergezajelentes13.pdf>
(letöltve: 2022. december 20.)
- IMBEAH, N.–BUJDOSÓ, Z. (2019): Tripartite approach to the Study of the Role of Tourist's safety in Selected sites in The Central region of Ghana *International Journal Of Ecology And Development* 34 (2): 47–58.
<http://www.ceser.in/ceserp/index.php/ijed/article/view/6111>
(letöltve: 2022. november 28.)
- KORINEK, L. (é. n.): Látens bűnözés. In: JAKAB, A.–KÖNCZÖL, M.–MENYHÁRD, A.–SULYOK, G. (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*.
<http://ijoten.hu/szocikk/latens-bunozes> (letöltve: 2023. január 22.)
- KORINEK, L. (2011): A félelem elmélete és felelőssége *Kriminológiai Közlemények* 55: 140–151. Magyar Kriminológiai Társaság.
<http://kriminologia.hu/files/5506korinek.pdf> (letöltve: 2022. december 29.)
- MÁRKUSZ, L. (2008): A koszovói albán maffia: rémkép vagy valóság? *Biztonságpolitika* 2008 (5): 37–49.
https://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/markusz_laszlo_a_koszovoi_alban_maffia_remkep_vagy_valosag.pdf
(letöltve: 2022. november 11.)
- MARTON, ZS.–KELLER, K.–BIRKNER, Z. (2018): A turizmusbiztonság hatása a desztináció imázsra. In: JÓZSA, L.–KORCSMÁROS, E.–SERES HUSZÁRIK, E. (szerk.): *A haté-*

- könyv marketing: EMOK 2018 Nemzetközi Tudományos Konferencia konferenciakötete* pp. 312–327., Selye János Egyetem, Komárom.
<https://emok.hu/hu/emok2018/konferenciakotet/d-623:a-turizmusbiztonsag-hatasa-a-desztinacio-imazsra> (letöltve: 2022. november 22.)
- MÁTYÁS, SZ. (2020): A turisták sérelmére elkövetett jogsértések. In: MICHALKÓ, G.–NÉMETH, J.–RITECZ, GY. (szerk.): *Turizmusbiztonság*. pp. 173–187., Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
https://nkerrepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/15964/Web_PDF_Turizmusbiztonsag.pdf (letöltve: 2022. december 02.)
- MÁTYÁS, SZ.–TIHANYI, M.–VÁRI, V. (2021): Trendek és dilemmák Budapest „buli fővárosi” jellegével kapcsolatban. 8. In: JAKAB, B.–MEZŐFI, N.–NÉMETH, K.–PÉTER, E. (szerk.): *VI. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia Absztrakt kötet*. Pannon Egyetem Körforgásos Gazdaság Egyetemi Központ, Nagykanizsa.
<https://uni-pen.hu/files/konferencia/2020/V-Turizmus-%C3%A9s-biztons%C3%A1g-tudom%C3%A1nyos-konferencia-tanulm%C3%A1nyk%C3%B6tete.pdf> (letöltve: 2022. november 08.)
- RITECZ, GY. (2019): A magyarországi turizmusbiztonság trendje. In: MARTON, ZS.–NÉMETH, K.–PÉTER, E. (szerk.): *III. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia* pp. 43–51., Pannon Egyetem Nagykanizsai Kampusz, Nagykanizsa.
http://uni-pen.hu/files/konferencia/2018/Turbizt_kotet_2018.pdf (letöltve: 2022. december 15.)
- SZABÓ, L. A. (2017): Turista vagy áldozat. Profit kontra biztonság. In: KIGLICS, N. (szerk.): *II. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia tanulmánykötete* pp. 110–118., Pannon Egyetem Nagykanizsai Kampusz, Nagykanizsa
http://www.uni-pen.hu/files/konferencia/2017/Teljes_konf_tanulmanykotet.pdf (letöltve: 2022. november 21.)

HONLAPOK/ADATBÁZISOK

- <https://www.geog.leeds.ac.uk> (letöltve: 2023. január 7.)
<https://www.ksh.hu> (2022. december 22.)
<https://bsr-sp.bm.hu> (2022. december 21.)